

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement

Vår ref. #196849/1196849
Deres ref. 201102421-/HEG

Oslo, 15.10.2011

Høringsuttalelse om NOU 2011:14 Bedre integrering

Det vises til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev datert 28.6.2011 om NOU 2011:14 Bedre integrering.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for å styrke kunnskap og samfunnsstrukturer for gjennomføring og overvåking av barns rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge og overvåker brudd på barnrettighetene, med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Redd Barna jobber særskilt for å forbedre enslige mindreårige asylsøkeres omsorgssituasjon og er opptatt av å styrke deres rettssikkerhet på dette området.

Redd Barna er derfor glade for at utvalget har bredt fokus på ungdom som har flyttet til Norge senere i livet og at de ønsker mer målrettede strategier og en effektivisering av integreringstiltakene slik at også disse barn får aktivt delta i det norske samfunnet.

Barn som har kommet til Norge senere i livet, særlig de som har kommet alene, er en særdeles sårbar gruppe. Disse barn og unge har som oftest ikke andre rundt seg, som kan hjelpe dem for å bli kjent med det nye landets lover, regler og vaner. De er avhengige av det offentliges tilbud og sivilsamfunnets imøtekommenhet. Integrering i et samfunn en ikke har kjennskap til er umulig når de riktige tiltakene mangler eller er mangelfulle. Utdanning og sosial mobilitet er nøkkelen til vellykket integrering for barn og unge som kommer til Norge. Redd Barna er enig med utvalget i at utdanning og sosial mobilitet hindrer at barn og unge som kommer til Norge blir en varig underklasse. Redd Barna mener derfor at særlig tiltakene i kapittel 7 om utdanning og kapittel 10 om demokrati og deltakelse bør prioriteres slik at disse barn og unge kan bli bedre integrert i det nye samfunnet, men også for å få oppfylt deres rettigheter uten diskriminering. Det handler etter Redd Barnas syn ikke bare om målet om bedre integrering, men også om oppfylting av barns rettigheter etter barnekonvensjonen. Etter barnekonvensjonen artikkel 2 skal staten sikre alle rettigheter som er fastsatt i konvensjonen for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon uten diskriminering. Særlig viktig i denne sammenhengen er artikkel 28 om barnets rett til utdanning og artikkel 31 om barnets rett til å delta i lek og fritidsaktiviteter.

Redd Barnas innspill til tiltakene i kapittel 7:

Utvalget har i kapittel 7 om utdanning som overordnet mål at alle barn og unge, både de som selv har innvandret og de som har foreldre som har innvandret, som gruppe skal mestre skolegang og utdanning på lik linje med den øvrige befolkningen. Utvalget mener i tillegg at det er viktig med en større og tidligere innsats på disse områder for at disse barna som kommer til Norge og at det må rettes særlig oppmerksomhet rundt behovet for en ekstra tidlig og helhetlig innsats ovenfor sent ankomme innvandrerelever. Dette er Redd Barna helt enig i.

Redd Barna mener at disse barna har behov for integreringstiltak fra den dagen de kommer til Norge, og ikke fra det tidspunktet de får permanent oppholdstillatelse eller bosettes i en kommune. En ekstra tidlig og helhetlig innsats er særlig viktig for barn og unge som ikke har foreldre med mulighet til å kompensere for svakheter i opplæringssystemet, ikke er kjent med det nye samfunnet og ikke snakker norsk. Dette betyr etter vår mening at små barn i asylmottak bør få barnehagetilbud på lik linje som norske og andre innvandrere barn, og ikke bare noen timer om dagen. Dette betyr etter vårt syn også at, når utvalget mener at det bør innverksettes en umiddelbar ekstra innsats for sent ankomne elever, ungdom som kommer til Norge før de fyller 18 år bør gis rett til grunnskoleopplæring og at alle asylsøkerbarn over 16 år skal ha rett til videregående opplæring.

Vi vil i denne sammenheng vise til rapporten av Marko Valenta, skrevet på oppdrag for Redd Barna, *Asylsøkerbarn rett til skole* (2008). Denne rapporten stemmer i stor grad overens med utvalgets konklusjoner om nødvendige tiltak, og gir flere konkrete tiltak og anbefalinger. Vi vil også vise til rapporten bestilt av Barne-, likestillings- og diskrimineringsdepartementet om forholdet mellom norsk rett og FNs barnekonvensjon. I denne rapporten konkluderer Karl Harald Søvig med at asylbarns rett til utdanning etter barnekonvensjonen artikkel 28 også må omfatte videregående opplæring (Søvig 2009, s. 129).

Redd Barna støtter derfor også særlig utvalgets tiltak til en helhetlig gjennomføring av opplæringsloven i et mangfoldsperspektiv, supplerende innsats for å oppfylle opplæringslovens intensjoner, herunder kompetanseheving og bevissthet blant skole- og utdanningsmyndigheter og skolepersonell i forhold til mangfold i opplæring og utdanning. Helheten skal være tilpasset det enkelte individ. Kompetanseheving av lærere er i følge Redd Barna en forutsetning for at det lykkes.

Rapporten til Marko Valenta, som vi henviser til ovenfor, viser at asylsøkerbarn ikke alltid får et tilpasset undervisningstilbud og at kvaliteten på undervisningen som gis ikke er god nok. I følge rapporten blir ikke asylbarns rett til tilpasset skoletilbud ivaretatt så lenge det ikke er standarder og minstekrav som skolene må oppfylle når det gjelder antall timer tilpasset opplæring, sammensetning av morsmålsopplæring, tospråklig opplæring og tilpasset norskopplæring, og noen som sikrer at disse minstekravene oppfylles. Undervisningstilbudet må oppfylle opplæringslovens intensjoner. Dette innebærer blant annet å møte den enkelte elevs behov med god nok faglig kompetanse og de hjelpemidler som er nødvendige for at eleven skal få et likeverdig og forsvarlig utbytte av undervisningen.

Redd Barnas innspill til tiltakene i kapittel 10 om demokrati og deltakelse:

På side 87 (sammendraget) i avsnittet om viktighet av deltakelse i idrett og lokalsamfunn for barn i mottak og omsorgssentre har utvalget foreslått tiltak der asylmottakene i samarbeid med den enkelte kommune, bør sørge for at barn/unge som bor der, får et tilbud om meningsfylte fritidsaktiviteter sammen med andre barn i lokalsamfunnet. Videre mener de at ansvarlige for

bosetting av flyktninger i den enkelte kommune bør sørge for at alle barn til deltakere i introduksjonsprogram og alle bosatte enslige mindreårige får tilbud om fritidsaktiviteter.

Redd Barna har stor praksiserfaring med aktivitetstilbud til barn i asylmottak og bosatte barn, både til medfølgende barn og enslige mindreårige asylsøkere. Det har vist seg at det finnes få fritidstilbud, og at de som finnes ofte ikke er lagt til rette. Aktivitetstilbudene varierer fra sted til sted, og det varierer om det følger med midler og retningslinjer mangler. Tilbud om fritidsaktiviteter *sammen med andre barn i lokalsamfunnet* er stort sett fraværende. Fritidsorganisasjoner i det lokale samfunnet kan få tilskudd for å involvere innvandrere/asylsøkerbarn, men det viser seg at den praktiske gjennomføring er vanskelig for disse organisasjonene. Utvalget legger i mange av sine tiltak om fritidsaktiviteter mye ansvar på allerede hardt pressede organisasjoner. Redd Barna mener at, hvis disse tiltakene skal ha effekt, bør det offentlige ta mer ansvar og i større grad samarbeide med både asylmottakene og organisasjonene som legger til rette for aktivitets- og fritidstilbud. Redd Barna mener videre at midlene til disse tiltakene bør øremerkes, slik at det ikke er avhengig hvor i landet barnet blir bosatt eller er på asylmottak om det får tilbud om frivillige aktiviteter.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Marianne Hagen
Seksjonsleder Norgesprogrammet

Sanne Hofman
Rettighetsrådgiver